

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ У США

У статті здійснено огляд сучасних тенденцій розвитку родинного виховання у США. Доведено, що ці питання не були предметом окремого дослідження. Зазначено про те, що розвиток родинного виховання відбувається на тлі аналізу демографічних змін і зростання в суспільстві тотальної переорієнтації цінностей. Виокремлено шляхи впровадження американського досвіду родинного виховання в українську сім'ю. Визначено перспективи подальших наукових пошуків у зазначеному напрямі.

Ключові слова: родинне виховання, дитина, батьківство, традиція, гуманізм, виховання, тенденції, розвиток.

Кардинальні демографічні зміни актуалізують проблему піднесення престижу материнства і батьківства, необхідність порушення цих питань у молодіжному середовищі. Система родинно-сімейного виховання настільки важлива в житті кожної людини й усього людства, що Генеральна Асамблея ООН, оголосивши 1994 рік Міжнародним роком сім'ї, визначила спільну для всіх країн тему: "Всі ми — одна родина", яка за своїм змістом і суттю відображає взаємозв'язок основного осередку суспільства і вселюдської родини.

Відомо, що американська культура родинних відносин є досить незалежною. Уся система виховання у США спрямована на виховання сильної, автономної особистості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що увага учених сфокусована на дослідженні проблем підготовки молоді до сімейного життя та батьківства в різні періоди розвитку американської культури (Е. Бакер, К. Чапін), питаннях батьківської просвіти у США (А. Кахн, Дж. Ластер), організації батьківської просвіти (К. Деглер, С. Фоті, В. Чейф), цінностях, що утворюють зміст родинного виховання у США (Т. Мілер, Дж. Хантер, М. Шапіро), формах співпраці батьків із педагогами і вихователями (Е. Галінські, Дж. Кер'ю, Е. Клейн, С. Лавлер). Сучасні тенденції сімейної педагогіки є предметом наукових розвідок вітчизняних науковців – Ю. Азарова, В. Боровикової, В. Калюжної, О. Кир'янової, З. Малькової, Н. Пацевко, М. Трунова, Т. Цирліної.

Проведений аналіз засвідчив про те, що питання аналізу тенденцій становлення та розвитку родинного виховання у США не були предметом окремого цілісного дослідження.

Мета статті: виокремити та проаналізувати сучасні тенденції розвитку питань родинного виховання дітей у США.

Кожна нація має унікальний досвід і сформовані традиції родинного виховання. Зазначимо, що педагогічно цінний досвід у цьому напрямі накопичено в США – країні з найсучаснішими педагогічними концепціями. Виходячи з цього, сьогодні з метою подальшого використання кращих світових надбань в Україні, доцільним є вивчення здобутків американського досвіду родинного виховання.

Серед геніальних винаходів людства одне з провідних місць посідає сім'я, родина — група людей, що складається з чоловіка, жінки, дітей та інших близьких родичів, які живуть разом [3, с. 29]. Саме вона є тим могутнім соціальним феноменом, який найчастіше об'єднує людей у родинне гніздо на основі шлюбних і кровних взаємозв'язків. Тож не дарма кажуть: коли міцна сім'я, то й сильна держава. Родинне виховання – перша природна і постійно діюча ланка виховання. У сім'ї закладається духовна основа особистості, її мораль, самобутність національного світовідчуття і світорозуміння. "Сімейне виховання (або виховання дітей у сім'ї) — спільна назва для процесів впливу на дітей з боку батьків та інших членів сім'ї з метою досягнення бажаних результатів"[3, с. 99].

Родовід вихователів йде від матері, від батька, від сім'ї. Спільними зусиллями кожного народу протягом своєї багатовікової історії створена власна, національна виховна система, наділена як загальнолюдськими здобутками, так і самотніми творчими знахідками. Лише в сім'ї, під керівництвом та з допомогою батьків дитина пізнає навколишній світ у всіх його складностях і багатогранних виявленнях, тут проходить її громадське становлення, формується світогляд та естетичні смаки.

Здійснюючи правильне родинне виховання, батьки створюють умови для повноцінного фізичного та психічного становлення особистості, забезпечення дитині почуття захищеності, рівноваги, довіри, формують її активне, зацікавлене ставлення до оточуючого середовища.

Варто вказати на те, що відмінною рисою американського підходу до вивчення проблем родинного виховання є оцінка впливу глобалізаційних процесів. У США, Україні, так само як і в інших країнах світу відчутний вплив глобалізаційних процесів проявляється у значному збільшенні віку вступу до шлюбу [2]. Це призводить до поширення персоналістичних переконань, індивідуалізації традиційних уявлень про батьківські і материнські зобов'язання в родині, оскільки більшу частину життя доросла людина проживає самотньою.

Наступна тенденція: розмитість орієнтирів і цінностей сексуальної культури, що призводить до переорієнтації і девальвації функціональних ролей батька і матері в родинному вихованні. Виразною стала тенденція стрімкого зниження загальносвітового рівня народжуваності внаслідок популяризації засобів планування сім'ї, поширення протизаплідних засобів. Внаслідок активної продуктивної діяльності і соціалізації сучасної жінки помітною стала тенденція збільшення середнього віку матерів через відкладення моменту народження дитини [2, с. 14-17].

Серйозні зміни родинної поведінки відбулися внаслідок поширення у світі нового явища – не реєстрованих, так званих громадянських шлюбів.

Основними завданнями родинного виховання традиційно є: виховання фізичної й морально здорової особистості, забезпечення необхідних екосоціальних умов для повної реалізації можливостей розвитку дитини (генотипу), повноцінного психічного та духовного її становлення, формування навичок здорового способу життя; створення атмосфери емоційної захищеності, тепла, любові, взаєморозуміння, чуйності, доброзичливості, належних умов для розвитку емоційно-чуттєвої сфери; засвоєння дитиною базових моральних цінностей та ідеалів, культурних традицій, етичних норм взаємин між близькими людьми і в суспільному оточенні, виховання культури поведінки, здатності піклуватися про молодших; забезпечення духовної єдності поколінь, збереження родинних традицій, сімейних реліквій, вивчення родоводу, прилучення дітей до народних традицій, рідної мови, звичаїв, обрядів, виховання в них національної свідомості і самосвідомості; виховання поваги до законів, прав і свобод людини, розвиток громадянської і соціальної відповідальності; залучення дітей до світу знань, виховання поваги до науки, школи і вчителя, розвиток прагнення до освіти й творчого самовдосконалення; включення її в спільну побутову та господарську діяльність, розвиток творчої працелюбної особистості, формування почуття власності та навичок господарювання; формування естетичних смаків і почуттів, уміння розрізняти прекрасне і потворне в мистецтві і житті, забезпечення умов для практичної творчої діяльності дітей; статеве виховання дітей, розвиток моральної чистоти, поваги до жінки, почуття дружби, кохання, підготовка до подружнього життя, прищеплення навичок виховання дітей в сім'ї; розвиток внутрішньої свободи, здатності до об'єктивної самооцінки і саморегуляції поведінки, почуття власної гідності, поваги до себе, відповідальності за свої вчинки, здатності до морального самовдосконалення [1].

Глобалізаційні тенденції відчутно впливають на указані завдання родинного виховання, девальвуючи ключові ціннісні орієнтири. Постає проблема збереження традиційного уявлення про родину, визнання її статичної структури.

Як відомо, у США родина у традиційному уявленні є образом вільного, відповідального і динамічного американського суспільства, що має вирішальний вплив на розвиток цього суспільства і визначення соціальних норм і ціннісних орієнтирів. Переважна більшість сучасних дослідників пропонує відродити традиційні уявлення про стабільну структуру американської родини.

Західні фахівці вважають, що сама сім'я повинна продемонструвати дитині основні засади родинного життя, забезпечити її відповідну підготовку. Батьківське коло гарантує безпеку і любов кожному членові родини, прихильність між молодшими і старшими поколіннями. Сім'я створює унікальний фон, якого потребує кожна дитина у період активної соціалізації.

У працях американських авторів у центрі уваги перебуває ідеальна модель такої сім'ї, яка має стати взірцем для дітей у дорослому житті. Ця модель переслідує мету: поглибити розуміння молодими людьми специфіки різних вікових періодів у житті людини, навчити не споглядати пасивно своє "цвітіння в юності", а усвідомлювати, що старість неминуча, її потрібно зустріти гідно і бажано в колі сім'ї.

Однак, зазначимо, що переважна більшість учених оминають матеріальні чинники, що впливають з різниці соціально-економічного становища різних родин в США, хоча їх висновки є актуальними для представників усіх прошарків населення: щаслива в шлюбі людина може зробити щасливим чоловіка (дружину) і дітей; людина, яка бачила у дитинстві щасливих батьків, не бачила конфліктів між ними, змотивована до збереження цілісності своєї родини; якщо хлопчик був емоційно прив'язаний до батьків (як до матері, так і до батька), мав можливість бути відвертим з ними, у тому числі у питаннях сексу, життя дорослого чоловіка буде емоційно насичена і одухотворена; якщо до дитини і юнака в родині пред'являлися високі вимоги, у дорослому житті така людина відповідально ставиться до старших членів родини, прагне підтримати і доглянути людей похилого віку.

Цікавим видається той факт, що сучасне родинне виховання у США доповнилося новою традицією: готувати дитину до продуктивної праці, вчити заробляти гроші. Багато батьків залучають своїх дітей до роботи на фермах як помічників у домашньому господарстві і догляді за молодшими дітьми, сприяють залученню їх до сфери побутового обслуговування. Близько 75 % старших підлітків поєднують навчання з роботою. Американці прагнуть привчати своїх дітей проявляти хист, ділову хватку.

Отже, вивчення і розвиток традицій родинного виховання відбувається на тлі аналізу демографічних змін і зростання в суспільстві тотальної переорієнтації цінностей. В українському суспільстві актуальними можуть бути елементи досвіду американського підходу до таких традицій родинного виховання, як: популяризація цінностей гармонійних подружніх відносин, поширення уявлень про материнство і батьківство як особливу культуру поведінки, спрямування взаємодії батьків і дітей на вироблення відповідального й усвідомленого розуміння зміни поколінь, акцентування уваги на задоволення матеріальних потреб.

Дослідження не вичерпує всі аспекти заявленої проблеми. Подальшого вивчення потребують питання організації родинного виховання у полікультурному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Докукіна О. Виховання молодших школярів у сучасній українській сім'ї / О. Докукіна // Початкова школа. – 1997. – №6. – С.6–12.
2. Климантова Г.И., Виноградская Т.М. Семья в условиях мировых социальных трансформаций / Г.И. Климантова, Т.М. Виноградская // Культура здоровой жизни. – 2005. – № 2. – С.14–17.
3. Танкерсли Х. Что означает термин "семья"? Точка зрения государства всеобщего благосостояния – США / Х. Тинкерсли // Семья и семейное воспитание: кросс-культурный анализ на материале России и США / под ред. ак. РАН В. И. Жукова. – М.: Издательство РГСУ, 2009.

4. Mintz S. Does the American Family Have a History? Family Images and Realities / S. Mintz
// Http: // www. oah. org/pubs/magazine/family/mintz. html

Глушич В.В.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СЕМЕЙНОГО ВОСПИТАНИЯ В США

В статье проведен обзор современных тенденций развития семейного воспитания в США. Доказано, что эти вопросы не были предметом отдельного исследования. Указано на то, что развитие семейного воспитания происходит на фоне анализа демографических изменений и роста в обществе тотальной переориентации ценностей. Выделены пути внедрения американского опыта семейного воспитания в украинскую семью. Определены перспективы дальнейших научных поисков в данном направлении.

Ключевые слова: семейное воспитание, ребенок, отцовство, традиция, гуманизм, воспитания, тенденции, развитие.

Glushych V.V.

THE MODERN TENDENCIES OF FAMILY UPBRINGING DEVELOPMENT IN THE USA

The article is about the modern tendencies of family upbringing development in the USA. It's proved that this question hasn't been the subject of separate researches. It's pointed out that the family upbringing development is happened on the background of analysis of demographic changes and increasing of total values re-orientation in the society. The ways of implantation of American experience of family upbringing in Ukrainian family are picked out. The perspectives of further scientific researches in this course are defined.

Key words: family upbringing, child, paternity, tradition, humanism, education, tendencies, development.

УДК 796.011.3: 371.72

Кольцова О.С.

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Стаття розкриває внутрішні та зовнішні чинники, що визначають потреби, інтереси і мотиви включення дітей в активну фізкультурно-оздоровчу діяльність. На основі теоретичного аналізу визначено основні аспекти, умови та принципи організації фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів.

Ключові слова: фізична культура особистості, здоров'я, фізкультурно-оздоровча діяльність, школярі, умови, принципи, здоровий спосіб життя.

Залучення дітей до фізичної культури – важлива складова у формуванні здорового способу життя, що є однією з актуальних соціально-педагогічних проблем. Реалізація цього завдання повинна розглядатися з двоєдиної позиції – як особистісно-значуща і як суспільно необхідна.

Численні дані науки і практики свідчать про те, що фізкультурно-спортивна діяльність ще не стала для дітей нагальною потребою, не перетворилася на особистісний інтерес.

Протягом останніх років можна відзначити посилення уваги педагогів до питань збереження та розвитку здоров'я школярів. Активне впровадження різних за змістом здоров'язберігаючих технологій у діяльність загальноосвітніх шкіл призводить до накопичення досвіду роботи в даному напрямку.

У процесі фізичного виховання забезпечується відповідний рівень життєво важливих рухових навичок та необхідних фізичних якостей: сили, витривалості, швидкості, спритності та ін., що дозволяє швидше і краще освоювати нові професії,